

Božica Jelušić

Božica Jelušić se je rodila leta 1951. Prištevajo jo med najuglednejše sodobne hrvaške sonetiste. Živi v hrvaškem Podravju, v mestu Đurđevac, poučuje angleščino. Iz anglistike je diplomirala na zagrebški univerzi, uveljavila pa se je tudi kot ekologinja. Jelušićeva je avtorica vrste pesniških zbirk – med njimi so *Beseda kot lepo steblo* (1973), *Golobica in pepel* (1974), *Čakalnica drugega razreda* (1979), *Kopernikovo poglavje* (1983), *Jezuši* (zbirka kajkavskih sonetov, 1993), *Rman* (2000). Objavila je tudi knjigo esejev, zbirko potopisne proze in knjigo pesmi za otroke. Značilnost njenih sonetov so ostri intelektualni rezi znotraj emocionalno obvladanih motivov. Jelušićeva je dobitnica več hrvaških literarnih nagrad in priznanj.

Sanje o gostiji

Sir in oljko, drobtino kruha, dobro oženi
(pravzaprav morda tisto okusno votlino).
Niti vrabčku niti črvu grizljaja ne odreci.
V čaši vina najdi onstransko globino.

In ne govori mnogo in utišaj gibe.
Laneni prt zloži v lep stožec.
In sredi grobe nemarnosti, zmede in stihije,
sedi in jej kot človek, ne kot štirinožec.

Izbirčnost je slaba, a pogoltnost grda.
Gostija za ena usta pozornosti ni vredna:
prava umetnost je najti mero v izobilju.

Pusti izvирnost gostiji za dva človeka:
pretehtaj vabilo in vprašanje, ki sta skrbni,
potem jedí oženi in zvest bodi cilju.

Otrok šteje frnikole

Kaj niso kot oči spolzkih oceanskih rib,
kaj niso kot krogi na repu pava?
V vsaki luč kakšne nove lise barva:
spominjajo te na iz blata narejen nakit.

Majhne spretnne roke nizajo jih v galaksijo.
Na preprogi širijo vesolje, žaré prihodnje zemlje.
Otrok v svojem prvem zakladu izbira in jemlje:
frnikole iz lončka v igri se dražijo.

Vendar ni cene in številka je neizrekljiva.
Otrok šteje frnikole, majhen je šaman:
zna vzdigniti snovno, pritegniti nevidno.

V tem je čudež, je za to ime.
On živi *živi čas*, ne trati ga zaman.
Zato se spusti dol, nauk naj izve.

Stotič deževna

Stotič tista *Deževna* ... od Chopina,
in kako ušesu dobro dè nežna fraza!
Za delo na sebi komaj prolegomena,
za plodove, ki bodo dozoreli sredi mraza.

Naj postane prah, kar je zakopano.
Proti nebu se kot polž po skorji plazim.
Globinsko si želim; onstransko bogastvo.
Vendar po površju praskam, plaho razim.

Če se potopim globlje, bom na kaos naletela.
In kaj bi z vami, strasti moje motne?
Spet tista deževna, seveda, spet nedelja.

Perilo neoprano, po kotih pajčevina.
Vseeno mi je, da s stvarmi tako je.
Ko ne pomaga niti Buda niti Krišna.

Odmevi dneva

Umazan sneg z roba ceste razorane.
S fasade zafranasta plast v luskah odpada.
Življenje se stisne v kot in tam ostane:
žalost je žalost, goščava pa goščava.

Povsod okorela predpraznična tesnoba:
odojki, zelje in potoki piva ...
Vzdigni svoj prapor, osmojen od ognja,
tu, kjer rojijo bitja mrtvoživa!

Vendar um podoben je le prazni sobi:
zaman lovi naglokrilo muho,
ko vrti pogled kot razburjen šolar.

Nad streho se polna luna upodobi.
Odmevi dneva ugašajo ti v sluhu - - -
jalovost črk in trud nekronan.

Ključ i in ure

Ne hrujejo ure, ne kljuvajo ključ i,
vendar imajo svoje dolgoročne bitke:
ljubijo predale in kosti črvive;
vse odklenjeno, poslano propadu se ponudi.

Ključ i se krivijo, kvarijo se ure.
Majav burkež plača tehnološki davek.
Potem grebljica razprši goltajoče zublje,
ki jih človek zapre v mračne omare.

Ura je nečak časa, a glasnik laže.
Ura drobi mrtve dni v ohišju.
Pod ključ em duša in kruh plesnita.

Pa čeprav jih oko vse življenje išče,
in božajo jih roke, zloba ne konča se:
ključ i in ure preživé vsakega lastnika.

O prahu

Prah, tvoj okus je bolj zemeljski od vsega:
od fruktoze in moke in od smetane z mleka.
Naj prideš s ceste, dna reke ali brega,
ti obnavljaš meni ješčost, blaženost teka.

Tedaj želim, da bi me hranile sonde, zračna vimena,
da bi goltala sijaj, klorofil, z medom rose se gostila.
Vse tisto, po čemer pada tvoja prozorna senca,
da bi postalo moj del, zaloga in lastnina.

Prah, okroglast in bleščeč, tako mehak,
svobodno potujoč, vilinsko samotvoren!
Do kod ti okrožje sega, kam se razprostira?

Nekoč sem bila dragulj in stolp večnadstropen.
Ko se s svetlobo svita skozme zlije zrak,
daj da obliko v tebi najdem, končno mero.